

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

ГОЙ ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 338.45:65.33:658.1

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО
УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті міського господарства імені О.М. Бекетова Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Васильєв Олексій Вікторович,
Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна,
професор кафедри управління та
адміністрування.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Погорелов Юрій Сергійович,
Рахункова палата України,
радник члена Рахункової палати України;

кандидат економічних наук
Караїм Мирослава Михайлівна,
Українська академія друкарства,
асистент кафедри фінансово-економічної
безпеки, обліку і оподаткування.

Захист відбудеться «07» грудня 2018 року о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої Д 64.089.01 у Харківському національному університеті міського господарства імені О.М. Бекетова за адресою: м. Харків, вул. Маршала Бажанова, 17, зал засідань Вченої ради (конференц-зал №1).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова за адресою: 61002, м. Харків, вул. Маршала Бажанова, 17 та на сайті <http://radaecon.kname.edu.ua>.

Автореферат розісланий «07» листопада 2018 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.В. Кадничанський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасні корпоративні підприємства функціонують в умовах високої складності, невизначеності та динамічності зовнішнього середовища. Ефективне управління фінансами підприємств, вирішення стратегічних і тактичних завдань пов'язаних з максимізацією прибутку, ростом рентабельності та збільшенням ринкової вартості підприємства неможливе без використання сучасних методів та інструментів антикризового управління.

Кризові явища ведуть до суттєвої дестабілізації господарської діяльності корпоративних підприємств, а закономірність їх виникнення носить, як відомо, циклічний характер. Головною умовою стійкості та стабільного розвитку підприємств є своєчасне передбачення та реакція на перші ознаки виникнення кризового стану, що актуалізує питання організації протидії кризовим явищам у рамках створення дієвих механізмів антикризового управління. Ефективність антикризового управління корпоративними підприємствами, у свою чергу, багато в чому визначається якістю інформаційно-аналітичного забезпечення для прийняття відповідних рішень.

Проблеми антикризового управління, окремі його аспекти та інструментарій висвітлено в працях зарубіжних та вітчизняних учених, а саме: Е. Альтмана, Є.М. Андрущак, В.М. Бабаєва, У. Бівера, І.О. Бланка, П.Т. Бубенка, О.В. Васильєва, А.П. Градова, С.М. Іванюти, М.М. Караїм, М.О. Кизима, Г.В. Козаченко, Е.М. Короткова, В.І. Кошкіна, Т.С. Клебанової, О.Л. Лігоненка, О.В. Манойленка, Е.С. Мінаєва, О.В. Мозенкова, Т.В. Момот, М.М. Новікової, І.М. Писаревського, Л.С. Ситника, О.О. Терещенка, М. Туган-Барановського, Е.О. Уткіна, Р. Фостера, Г. Хейла, Н.В. Чебанової, А.М. Штангрета, Й. Шумпетера, Л.М. Шутенка, Д.В. Ящука та інших. Вагомий внесок в дослідження проблем інформаційно-аналітичного забезпечення процесу управління діяльністю підприємств внесли науковці: Ф.Ф. Бутинець, О.Д. Гудзинський, М.Я. Дем'яненко, Г.Г. Кірейцев, К.А. Мамонов, А.А. Пилипенко, В.Ф. Палий, О.В. Пархоменко, Ю.С. Погорелов, Л.В. Попова, М.С. Пушкар, Я.В. Соколов, В.В. Сопко, Л.К. Сук та інші вчені.

Проте, незважаючи на цінність проведених досліджень, низка питань залишається не розкритими повною мірою, зокрема: ідентифікація кризи на ранніх її етапах, діагностика ймовірності банкрутства корпоративних підприємств, організація інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління. Актуальний характер розглянутих вище питань, необхідність подальшої розробки інструментарію антикризового управління з метою розробки й реалізації ефективних антикризових програм на корпоративних підприємствах визначили вибір теми, мети та завдань дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є ініціативною й одночасно складовою частиною науково-дослідних робіт Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова в межах державної бюджетної тематики: «Організація забезпечення фінансово-економічної безпеки: оцінка зовнішніх і внутрішніх

загроз підприємств України» (2018 р., номер державної реєстрації 0115U000149) – автором удосконалено інформаційно-аналітичне забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами; Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця в межах науково-дослідної роботи «Формування ефективної конкурентоспроможної стратегії та державного регулювання на ринку послуг економічного консалтингу» (2012 р., номер державної реєстрації 0112U006687) - автором визначено критерії ефективності державної антикризової політики; Національної металургійної академії України в межах держбюджетної теми дослідження «Сучасні методи та фінансово-економічні механізми управління суб'єктами господарювання регіону» (2017 р., державний реєстраційний номер 0117U002349) - автором здійснено формування системи показників фінансового стану для дослідження ймовірності настання банкрутства корпоративних підприємств для побудови на їх основі моделі діагностування ймовірності банкрутства.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є науково-теоретичне обґрунтування й розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління та його інструментарію на корпоративних підприємствах.

Досягнення поставленої мети обумовило вирішення таких *завдань*:

- проаналізувати понятійний апарат антикризового управління корпоративними підприємствами;
- удосконалити та розширити класифікацію факторів кризи на підприємстві;
- дослідити сучасний стан, тенденції, проблеми й перспективи розвитку, а також причини банкрутства будівельних підприємств;
- систематизувати підходи до прогнозування ймовірності банкрутства з метою вдосконалення методів проведення діагностики кризових явищ на корпоративних підприємствах;
- розробити методичний підхід до оцінки ймовірності банкрутства корпоративних підприємств будівельної галузі;
- визначити та обґрунтувати основні напрями щодо підвищення ефективності системи інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами.

Об'єктом дослідження є процес формування системи антикризового управління на корпоративних підприємствах.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів формування інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління на корпоративних підприємствах.

Методи дослідження. Методологічною базою дисертаційного дослідження є роботи вітчизняних та закордонних учених у сфері антикризового управління і моделювання оцінки схильності підприємства до банкрутства, інформаційно-аналітичного забезпечення управління, використання нечіткої логіки в прийнятті рішень і управлінні підприємством.

Розрахунки проводилися з використанням табличного процесора Microsoft Excel, пакетів прикладних програм Statistica, Matlab та SPSS Statistics.

У процесі дослідження були використані: *системний аналіз* – для опису об'єкта дослідження, концепції та комплексу розв'язуваних завдань; *методи порівняння та групування, прийоми фінансового коефіцієнтного аналізу* – для класифікації показників фінансового стану підприємства та підприємств у залежності від класу кризи; *методи виділення діагностичних ознак* – для формування системи найбільш інформативних показників фінансового стану корпоративних підприємств, *регресійний метод* – для побудови моделей оцінки ймовірності банкрутства підприємства. У процесі формування факторних моделей застосовано *методи розширення та подовження*, на різних етапах вирішення поставлених завдань дослідження використано *методи теорії нечітких множин, експертних оцінок, абстрактно-логічні висновки, вимірювання* тощо.

Інформаційною базою наукового дослідження є законодавчі й нормативні акти України, дані Державної служби статистики України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, звітні та статистичні матеріали акціонерних товариств, результати власних досліджень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці методичних підходів та практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності антикризового управління корпоративними підприємствами шляхом удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення. Найсуттєвішими теоретичними й практичними результатами, які характеризують наукову новизну, є такі:

удосконалено:

- інформаційно-аналітичне забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами, яке, на відміну від іншого, базується на сформованій системі якісних та кількісних показників, які характеризують різні напрямки діяльності корпоративних підприємств, що дозволяє, більш ефективно ідентифікувати причини кризи, завчасно попереджати настання кризового стану, інформувати зацікавлені сторони, системно і комплексно здійснювати інформаційне забезпечення процесів планування та прийняття антикризових управлінських рішень;

- методичний підхід до оцінки ймовірності банкрутства корпоративних підприємств, що ґрунтується на розрахунку інтегрального показника з використанням апарату нечітких множин, та який, на відміну від існуючих, об'єднує базовий показник ймовірності банкрутства, визначений на основі фінансових показників та агреговані нефінансові показники корпоративного характеру (показник факту протиправних дій у банкрутстві, показник корпоративних протиріч, показник втрати корпоративного контролю над підприємством), що дозволяє комплексно оцінити ступінь впливу факторів та визначити ймовірність банкрутства корпоративного підприємства;

- модель логістичної регресії оцінки ймовірності банкрутства корпоративних підприємств, яка, на відміну від існуючих, дає можливість врахувати нелінійну залежність рівня ризику банкрутства від спонукаючих факторів, забезпечити більш високу точність оцінки ймовірності банкрутства, та може бути використана в якості інструменту експрес-аналізу кризового стану підприємства з метою завчасного формування антикризових заходів;

набули подальшого розвитку:

- уточнено поняття «антикризове управління корпоративними підприємствами», сутність якого полягає в тому, що це система управління підприємством, яка спрямована на діагностику, запобігання, нейтралізацію та контроль кризових явищ на основі мобілізації всіх наявних на підприємстві та за його межами ресурсів із урахуванням оптимального узгодження інтересів учасників корпоративних відносин.

- класифікація чинників кризи на корпоративних підприємствах, яка доповнена групою чинників корпоративного характеру, а саме: навмисне доведення до банкрутства зацікавленими особами, корпоративні протиріччя (між власниками та вищим керівництвом, між персоналом та власниками, між підприємством та зовнішнім середовищем та ін.), ступінь контролю над підприємством (розподіл корпоративних прав), що дозволяє обґрунтовано встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, виявляти ризики банкрутства на етапі їх виникнення та підвищувати здатність підприємства до запобігання банкрутству;

- методичний підхід до визначення ймовірності факту протиправних дій (навмисного доведення до банкрутства), який, на відміну від інших, передбачає проведення аналізу діяльності корпоративного підприємства на наявність ділового ризику, що дає можливість виявити період прийняття неправильних та/або протиправних управлінських рішень в умовах обмеженості вхідних даних.

Практичне значення одержаних результатів полягає в удосконаленні методичного та практичного інструментарію інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами та полягає в тому, що теоретичні результати і методичні положення дисертації доведені до рівня пропозицій і методичних розробок, що є підґрунтям для прийняття управлінських рішень з питань антикризового управління на корпоративних підприємствах.

Наукові результати, що мають прикладний характер, знайшли практичне застосування на ПрАТ «Трест Житлобуд-1» (Довідка №1803/23 від 15 березня 2018 року), ТОВ «Компанія з управління активами «Спагія» (Довідка №23/05-01 від 23 травня 2018 року), ТОВ «Компанія «Альянс-Україна» (Довідка №18/02/02 від 28 лютого 2018 року). Методичні та практичні рекомендації щодо антикризового управління корпоративними підприємствами впроваджено в роботу Харківського управління Офісу великих платників податків ДФС України (Довідка №01-042018/177 від 11 квітня 2018 року) та використовуються у начальному процесі кафедри економіки підприємств міського господарства Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова при викладанні дисципліни «Спецкурс з дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств», «Організація і методика економічного аналізу», «Антикризове управління підприємством» для студентів спеціальності «051 – Економіка» освітніх рівнів бакалавр та магістр (довідка б/н від 13 квітня 2018 року).

Особистий внесок здобувача. Основні наукові положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист, одержано здобувачем самостійно. Особистий внесок автора дисертації в наукові праці, опубліковані в співавторстві, конкретизовано в списку публікацій за темою дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення, результати прикладних досліджень доповідалися, обговорювалися й одержали позитивну оцінку на 16 науково-практичних конференціях: «Актуальні проблеми економіки та менеджменту» (м. Запоріжжя, 2018 р.), «Модернізація та суспільний розвиток економіки держави та регіонів» (м. Київ, 2018 р.), «Перспективи інноваційного розвитку економіки: сучасні підходи та напрями» (м. Ужгород, 2017 р.), «Корпоративне управління: стратегії, процеси, технології» (Литва, м. Каунас, 2017 р.), «Проблеми та перспективи розвитку національних економік: від мікро- до макрорівня» (м. Одеса, 2016 р.), «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (м. Харків, 2016 р.), «Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції» (м. Рівне, 2016 р.), «Формування сучасного економічного простору: переваги, ризики, механізми реалізації» (Грузія, м. Тбілісі, 2016 р.), «Глобальний економічний простір: детермінанти розвитку» (м. Миколаїв, 2016 р.), «Проблеми та перспективи розвитку теорії і практики обліку, контролю, економічного аналізу і статистики» (м. Тернопіль, 2014 р.), «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум — 2014»» (м. Харків, 2014 р.), «Сучасні проблеми фінансового моніторингу» (м. Ірпінь, 2013 р.), «Розвиток національних економік в умовах глобальної нестабільності» (м. Одеса, 2013 р.), «Розвиток фінансів в умовах хаотично структурованої економіки» (м. Дніпро, 2013 р.), «Актуальні проблеми використання економічного потенціалу: держава, регіон, підприємство» (м. Бердянськ, 2013 р.), «Проблемы инвестиционной привлекательности украинского бизнеса. Роль и место оценочной деятельности и экономического консалтинга в современных условиях» (м. Харків, 2012 р.).

Публікації. Положення наукової новизни, пропозиції та висновки дисертації опубліковано в 28 наукових роботах загальним обсягом 10,47 ум.-друк. арк., з яких автору належить 7,85 ум.-друк. арк., зокрема: 2 підрозділи у колективних монографіях, 9 статей у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, 16 публікацій за матеріалами конференцій.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що містить 280 найменувань на 29 сторінках, додатків на 35 сторінках. Основний зміст дисертації викладений на 186 сторінках. Дисертація містить 21 таблицю (з яких 4 займають повні сторінки), 33 рисунки (з яких 3 займають повні сторінки), 7 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано відомості про апробацію результатів дисертації та публікації.

У першому розділі **“Теоретико-методичні підходи до антикризового управління на корпоративних підприємствах”** розкрито сутність і об'єктивну необхідність удосконалення антикризового управління, проведено аналіз видів кризи, їх характеристику, досліджено сутність та передумови розвитку антикризового управління, визначено механізм антикризового управління та

виявлено напрямки його вдосконалення, проаналізовано понятійний апарат інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами.

Узагальнення різноаспектних підходів до визначення змісту поняття “криза підприємства” дало змогу визначити, що кризу підприємства правомірно розглядати як явище, що породжується процесом життєдіяльності підприємства (особливостями його функціонування, організаційної побудови та управління, функціональною спрямованістю) та пов’язане з виникненням та необхідністю вирішення протиріч, у тому числі корпоративних. Крім того, кризою слід вважати похідну від процесів циклічності, які зумовлені як внутрішніми циклами розвитку суб’єкта господарювання, так і кон’юнктурними впливами зовнішнього середовища. Кризі підприємства, на думку автора, властиві такі характеристики: вона є явищем, яке може виникнути в будь-який момент, вона має ланцюговий характер, найчастіше її можливо спрогнозувати, вона є керованою та має межу керованості.

Обґрунтована доцільність доповнення класифікації чинників кризи на корпоративному підприємстві групою чинників корпоративного характеру, а саме: навмисне доведення до банкрутства зацікавленими особами, існуванням корпоративних протиріч (між власниками та вищим керівництвом, між персоналом та власниками, між підприємством та зовнішнім середовищем та ін.), характер розподілу корпоративних прав між власниками, що дає змогу чітко встановлювати причинно-наслідкові зв’язки, виявляти ризики банкрутства на етапі їх виникнення та підвищувати здатність підприємства запобігати банкрутству (рис. 1).

Рис. 1 – Фактори корпоративного впливу на підприємствах (складено автором)

Доведено, що рівень ефективності функціонування системи антикризового управління характеризується можливістю своєчасного реагування на зміни в фінансово-господарській діяльності та прийняття найбільш оптимальних управлінських рішень у конкретних умовах господарювання, що вимагає від системи інформаційного забезпечення надання якісної та своєчасної інформації керівництву підприємства. Підвищення рівня якості фінансової й аналітичної інформації вимагає дотримання певних якісних характеристик, які визначають вимоги до її розкриття і відображення.

Ґрунтуючись на розглянутих визначеннях, сформульовано поняття системи інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління як процесу збору, обробки, зберігання та передачі інформації, необхідної для здійснення комплексу заходів антикризового управління, включаючи визначення цілей і напрямів розвитку підприємства, визначення стратегій досягнення поставлених цілей, реалізацію стратегій.

У другому розділі “Аналіз інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами” проведено порівняльний аналіз фінансового стану підприємств-банкрутів та тих, що працюють ефективно на основі даних фінансової звітності, узагальнено, класифіковано та оцінено існуючі методи та моделі діагностики кризи на підприємстві, проведено обґрунтування вибору показників фінансового стану підприємств, на основі яких запропонована модель оцінки ймовірності банкрутства корпоративних підприємств.

За останні роки спостерігається тенденція щодо поступового зниження загальної кількості акціонерних товариств. Такий тренд пояснюється поступовою реорганізацією акціонерних товариств в інші організаційно-правові форми, переважно в товариства з обмеженою відповідальністю та неможливістю з боку підприємств, створених у процесі приватизації та корпоратизації, підтримувати цю найскладнішу форму організації бізнесу (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість корпоративних будівельних підприємств з розподілом на великі, середні, малі підприємства станом на кінець 2017 року

	Усього, одиниць	У тому числі					
		великі		середні		малі	
		оди- ниць	у % до загальної кількості	оди- ниць	у % до загальної кількості	оди- ниць	у % до загальної кількості
Усього	338254	399	0,1	14934	4,4	322921	95,5
у т.ч. будівництво, з них:	27403	4	0,0	794	2,9	26605	97,1
ПАТ, ВАТ	146	3	2,0	119	81,5	23	15,5
ПрАТ, ЗАТ	4888	1	0,02	558	11,4	4330	88,6
ТОВ, ТДВ, ПТ, КТ	7086	-	-	107	1,5	6979	98,5
Інші форми	15283	-	-	10	0,07	15273	99,93

Примітка: Розраховано автором за даними Державної служби статистики України

Аналіз динаміки судових проваджень про банкрутство показав, що простежується тенденція збільшення кількості підприємств, визнаних банкрутами, хоча кількість порушених справ про банкрутство істотно зменшилась, при цьому кількість справ, які закінчились санацією, як і раніше залишається на досить низькому рівні (рис. 2).

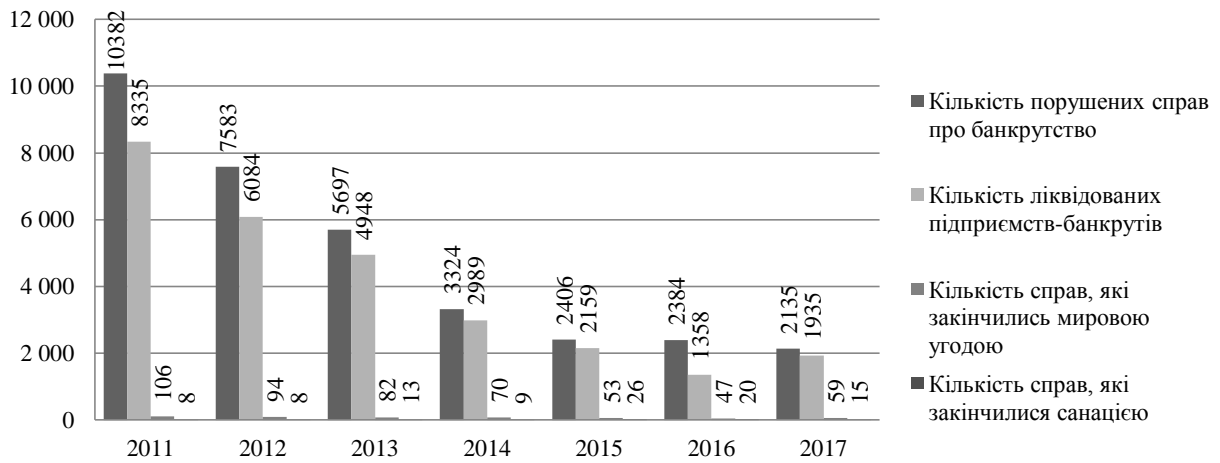

Рис. 2 – Динаміка проваджень про банкрутство в Україні в 2011-2017 роках (складено автором)

Порівняльний аналіз фінансового стану підприємств-банкрутів та тих, що працюють ефективно з використанням фінансової звітності, показав об'єктивну необхідність використання даного джерела фінансової інформації в прийнятті антикризових рішень на будівельних підприємствах, зокрема у процедурах банкрутства. Розраховані в динаміці показники фінансового стану підприємств в умовах кризи відображають приблизно однаковий стан активів та джерел фінансування підприємств-банкрутів та тих, що працюють ефективно. Однак, нормальне функціонування останніх було забезпечено ефективним фінансовим антикризовим управлінням і мобілізацією внутрішнього потенціалу, що забезпечило збільшення обсягів виробництва та рентабельності.

Оцінка фінансово-економічного стану корпоративних підприємств, зокрема підприємств будівельної галузі, дозволила зробити такі висновки. По-перше, фінансово-економічний стан більшості корпоративних підприємств є задовільним. По-друге, фінансові результати значної частки підприємств мають тенденцію до погіршення. По-третє, інвестиції в реальний сектор економіки України можуть виявитися малоефективними, якщо попередньо не провести його очищення від неплатоспроможних підприємств з негативною доданою вартістю. У результаті порівняння фінансово-економічного стану підприємств-банкрутів та підприємств, які працюють ефективно, встановлено, що майже всі показники, що використані в аналізі, є дуже чутливими до того, яким підприємством вони представлені – банкрутом або тим підприємством, яке працює ефективно. Проте, незважаючи на це, кожного з них окремо недостатньо для обґрунтованого судження щодо рівня фінансово-економічного стану підприємства в майбутньому.

Проведений автором аналіз існуючих методів і моделей діагностики ймовірності банкрутства дав змогу констатувати той факт, що побудова багатофакторних моделей для української економіки досі залишається проблемною, по-перше, через необ'єктивні дані стосовно статистики банкрутств; по-друге, через відсутність обліку багатьох факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємств; по-третє, як наслідок нестабільності й недосконалості нормативно-законодавчої бази банкрутства підприємств. Доведено, що основними перешкодами

побудови ефективних моделей є проблеми інформаційного забезпечення (зокрема публічності фінансової звітності), специфіка діяльності в окремих сферах господарювання, складність виділення суттєвих факторів впливу на діяльність підприємства через стрімкі зміни їх складу, а також неможливість формалізації дії окремих факторів. Для усунення зазначених перешкод слід формувати комплексний підхід до діагностики, що відповідає стану економічної системи та базується на прогресивних методах дослідження. Доведено, що найсуттєвішим недоліком методик та моделей діагностики банкрутства є дублювання деяких розрахунків, що характеризують однакові параметри фінансового стану підприємства. Коефіцієнтний аналіз не враховує специфіки й ризиків бізнесу об'єкта аналізу. Недоліком методів та моделей є ігнорування якісної інформації щодо стану корпоративного управління, розподілу корпоративних прав, наявності факту протиправних дій відносно підприємства.

В роботі розроблено модель оцінки ймовірності банкрутства підприємств, яка базується на методі логістичної регресії.

Для вибору показників фінансового стану підприємств, які стали регресорами моделі проведено оцінку та аналіз 35-ти найбільш відомих моделей та методів прогнозування банкрутства. За результатами аналізу було відібрано без повторень усі кількісні показники, що використовуються в даних моделях, кожному фінансовому показнику присвоєно порядковий номер $X_{1...n}$. Наступний етап полягав у статистичній підготовці вибірки показників. Нормальність розподілу для кожного з фінансових показників перевірено із застосуванням тесту за методом Колмогорова-Смирнова. За результатами аналізу, виявлено та вилучено з аналізу показники, значення яких суттєво не різняться для підприємств-банкрутів та тих, що працюють ефективно. Засобами, що використовуються для вирішення цього завдання, було обрано аналіз кореляцій (коефіцієнт кореляції Спірмана), тести порівняння середніх значень (t-тест) та непараметричні тести (U-тест за методом Манна-Уїтні). Показники що, залишились, були використані для побудови моделі логістичної регресії методом покрокового виключення змінних. Отримана модель оцінки ймовірності банкрутства підприємства має такий вигляд:

$$Y = 1/1 + e^{2,559+0,010K_1-0,624K_2-4,402K_3} \quad (1)$$

де: Y - ймовірність банкрутства підприємств;

e – експоненційна функція;

K_1 - відношення суми довгострокових та поточних зобов'язань і забезпечень підприємства до валюти балансу підприємства (X_{79});

K_2 – відношення суми необоротних активів та довгострокових зобов'язань і забезпечень підприємства до розміру чистих активів (X_{85});

K_3 – відношення різниці між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та змінними витратами (собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) та комерційні витрати) до величини усіх активів підприємства (X_{46}).

У третьому розділі “**Формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління на корпоративних підприємствах**” проведено змістовне обґрунтування вибору та розрахунок показників

корпоративного характеру, на основі яких запропонована комплексна модель для оцінки фінансового стану підприємства, розроблено схему процесу діагностики та алгоритм моделювання діагностики кризового стану, визначено й обґрунтовано основні напрями щодо підвищення ефективності системи інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління корпоративним підприємством.

В роботі виділена система якісних та кількісних агрегованих показників діяльності корпоративних підприємств, які дають можливість розрахувати ймовірність їх банкрутства на основі фінансової звітності та аналітичної інформації із відкритих джерел: агрегований показник факту протиправних дій у банкрутстві, агрегований показник корпоративних протиріч, агрегований показник втрати корпоративного контролю над підприємством. Агрегування груп факторів до показників проведено матричним методом з використанням апарату теорії нечітких множин.

Агрегований показник факту протиправних дій у банкрутстві (P_1) проводиться із урахуванням ймовірності ризику навмисного доведення до банкрутства, фіктивного банкрутства та приховування банкрутства. Аналіз ризику навмисного доведення до банкрутства проводиться шляхом здійснення аналізу показників: забезпечення зобов'язань боржника всіма його активами, забезпечення зобов'язань боржника його оборотними активами, аналіз чистих активів підприємства та аналіз діяльності підприємства на наявність ділового ризику, з метою визначення періодів прийняття неправильних та/або протиправних управлінських рішень, здійснення фіктивних угод.

Агрегований показник корпоративних протиріч (P_2) є якісним показником, що враховує ймовірність ризику протиріч між індивідуальними інтересами співвласників, протиріччя між можливостями більшості та правами меншості, протиріччя між власниками корпорації та вищим менеджментом та протиріччя між обмеженою відповідальністю учасників корпорації та інтересами суспільства.

Агрегований показник втрати корпоративного контролю над підприємством (P_3) характеризує ступінь ризику в залежності від розмірів пакетів акцій (ступеню контролю) та пов'язаних із ними корпоративним впливом на діяльність підприємства, враховує розподіл корпоративних прав між власниками та можливість їх впливу на прийняття рішень загальними зборами.

Оцінка ймовірності банкрутства проводиться через розрахунок інтегрального показника ймовірності банкрутства (Z) шляхом агрегування базового показника ймовірності банкрутства та агрегованих показників корпоративного характеру з використанням системи вагових коефіцієнтів. Системи вагових коефіцієнтів для розрахунків агрегованих показників та інтегрального показника ймовірності банкрутства корпоративних підприємств з використанням апарату нечітких множин наведено у табл. 2.

Подальша оцінка розрахованої величини полягає у розпізнаванні її на основі стандартного п'ятирівневого нечіткого 01-класифікатора. Зіставивши лінгвістичні змінні «Рівень фактора» і «Ступінь ризику банкрутства підприємства», встановлено однозначну відповідність (табл. 3).

Системи вагових коефіцієнтів для розрахунків агрегованих показників та інтегрального показника ймовірності банкрутства корпоративних підприємств з використанням апарату нечітких множин

№ п/п	Показник	Значення вагового коефіцієнта
1	2	3
Агрегований показник факту протиправних дій у банкрутстві		
1.	Ймовірність навмисного доведення до банкрутства	0,5
2.	Ймовірність фіктивного банкрутства	0,25
3.	Ймовірність приховування банкрутства	0,25
Агрегований показник корпоративних протиріч		
4.	Протиріччя між індивідуальними інтересами співвласників	0,1
5.	Протиріччя між можливостями більшості та правами меншості	0,3
6.	Протиріччя між власниками корпорації та вищим менеджментом	0,4
7.	Протиріччя між обмеженою відповідальністю учасників корпорації та інтересами суспільства	0,2
Агрегований показник втрати корпоративного контролю над підприємством		
8.	Розмір долі пакету акцій до 5%	0,25
9.	Розмір долі пакету акцій від 5 до 10%	0,22
10.	Розмір долі пакету акцій від 10 до 25%+1 акція	0,19
11.	Розмір долі пакету акцій від 25 до 50%+1 акція	0,16
12.	Розмір долі пакету акцій від 50 до 75%+1 акція	0,09
13.	Розмір долі пакету акцій від 75 до 90%+1 акція	0,06
14.	Розмір долі пакету акцій від 90 до 95%+1 акція	0,03
15.	Розмір долі пакету акцій більше 95%	0
Інтегральний показник ймовірності банкрутства		
17.	Базовий показник ймовірності банкрутства	0,4
18.	Агрегований показник факту протиправних дій у банкрутстві	0,2
19.	Агрегований показник корпоративних протиріч	0,2
20.	Агрегований показник втрати контролю над підприємством	0,2

Примітка: Розрахував автор

У результаті досліджень категоріального апарата діагностики було визначено діагностику як самостійний функціональний елемент і складовий етап процесу антикризового управління.

В роботі запропоновано концептуальну модель та етапи проведення діагностики. Проведення оцінки ймовірності банкрутства корпоративних підприємств за розробленим алгоритмом (рис. 3), забезпечує можливість врахування чинників, що впливають на проведення діагностики; мінімізацію робіт з проведення діагностики; облік та планування витрат діагностики; обґрунтування доцільності проведення діагностики власними силами; максимальну відповідність результатів діагностики потребам при зведенні зайвої інформації до мінімуму.

Шкала нечітких значень інтегрального показника ймовірності банкрутства корпоративних підприємств

Терм-множина	Назва	Характеристика
0-0,25	«Дуже низька»	Ймовірність банкрутства дуже низька <u>Антикризові заходи:</u> оптимізація системи моніторингу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, управління ризиками та страхування
0,25 – 0,45	«Низька»	Ймовірність банкрутства низька <u>Антикризові заходи:</u> оптимізація системи моніторингу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, заходи розвитку чи стабілізації, нові ресурсні стратегії, перегляд цінової політики, заохочення персоналу
0,45-0,65	«Середня»	Ймовірність банкрутства протягом трьох років <u>Антикризові заходи:</u> усунення неплатоспроможності через скорочення фінансових поточних зобов'язань та збільшення суми грошових активів, відновлення фінансової стійкості та оптимізація фінансової стратегії за напрямками зростання рентабельності продажу, збільшення частки прибутку на виробничий розвиток, прискорення оборотності активів та оптимізація ефекту фінансового важеля, балансування інтересів власників, менеджменту та персоналу, ситуаційна мотивація персоналу та орієнтація на командну роботу на стабільність та ефективність
0,65-0,85	«Висока»	Ймовірність банкрутства протягом двох років <u>Антикризові заходи:</u> ліквідація або за умови позитивної оцінки санаційної спроможності санація (реструктуризація) за напрямом реорганізації боргу, укладення угод з кредиторами щодо відстрочки оплати, перепрофілювання із залученням зовнішньої допомоги
0,85-1,0	«Дуже висока»	Ймовірність банкрутства протягом одного року <u>Антикризові заходи:</u> ліквідація або за умови позитивної оцінки санаційної спроможності санація (реструктуризація) за напрямом реорганізація підприємства

Примітка: Розраховано автором

Розроблений методичний підхід з використанням системи показників дозволяє системно й комплексно здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення процесів планування та прийняття рішень в області антикризового управління, моніторингу цілей і процесів реалізації антикризового управління, проводити діагностику проблем і попередньо попереджати про них, інформувати зацікавлені сторони та підтримувати необхідний рівень прозорості корпоративних підприємств (рис. 4).

Рис. 3 - Етапи проведення комплексної діагностики ймовірності банкрутства корпоративних підприємств (склав автор)

Рис. 4 - Структурно-логічна схема інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління (склав автор)

Апробацію запропонованого методичного підходу оцінки ймовірності банкрутства здійснено на прикладі двох груп корпоративних підприємств будівельної галузі. Прогнозні значення показників ймовірності банкрутства наведено у табл. 4.

Таблиця 4

Прогнозні значення показників ймовірності банкрутства корпоративних підприємств будівельної галузі

№ п/п	Назва підприємства	Поточний фінансовий стан	Значення агрегованих показників					Прогнозний фінансовий стан (ймовірність банкрутства)
			Y	P_1	P_2	P_3	Z	
1	ПрАТ «Трест Житлобуд-1»	Ймовірність банкрутства низька	0,23	0,13	0,19	0,34	0,224	Ймовірність банкрутства дуже низька
2	ТДВ «Житлобуд-2»		0,49	0,11	0,24	0,13	0,292	Ймовірність банкрутства низька
3	ПрАТ «ІБК «Авантаж»		0,37	0,17	0,48	0,28	0,334	
4	ПАТ «Мостобуд»	Відкрито провадження про банкрутство	0,98	0,56	0,91	0,26	0,738	Ймовірність банкрутства протягом 2 років
5	ПрАТ «Індбуд»		0,9	0,35	0,21	0,87	0,646	Ймовірність банкрутства протягом 3 років
6	ПАТ «Трест Дніпродорбуд»		0,72	0,91	0,19	0,2	0,574	

Примітка: Розраховано автором

У першу групу ввійшли підприємства, що працюють та розвиваються ефективно, є одними із лідерів на ринку будівельної галузі, а саме: ПрАТ «Трест Житлобуд-1», ТДВ «Житлобуд-2» та ПрАТ «ІБК «Авантаж». До другої групи ввійшли будівельні підприємства, що перебувають у стані припинення через порушення провадження у справі про банкрутство, а саме: ПрАТ «Індбуд», ПАТ «Мостобуд», ПАТ «Трест Дніпродорбуд». Зіставлення поточного та прогнозного фінансового стану, розрахованого з використанням запропонованого методичного підходу свідчать про відсутність розбіжностей та точність запропонованого підходу. Послідовна реалізація заходів, передбачених методичним підходом дозволила забезпечити процес антикризового управління корпоративними підприємствами необхідною інформацією.

ВИСНОВКИ

У загальному вигляді одержані результати дисертаційного дослідження в сукупності вирішили важливі науково-практичні завдання, а саме: розроблення теоретичних, методичних підходів та практичних засад щодо інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами в умовах складного та несприятливого зовнішнього середовища. На підставі отриманих у дослідженні результатів зроблено такі висновки:

1. Дослідження проблем криз на корпоративних підприємствах визначило необхідність уточнення поняття «антикризове управління корпоративними підприємствами», сутність якого полягає в тому, що це система управління підприємством, яка спрямована на діагностику, запобігання, нейтралізацію та контроль кризових явищ на основі мобілізації всіх наявних на підприємстві та за його межами ресурсів із урахуванням оптимального узгодження інтересів усіх учасників корпоративних відносин.

2. Визначено зміст кризи на рівні окремого підприємства, систематизовано зовнішні та внутрішні чинники виникнення кризових ситуацій. Доповнено та удосконалено класифікацію причин виникнення кризи на підприємствах факторами корпоративного впливу: навмисне доведення до банкрутства зацікавленими особами, корпоративні протиріччя між учасниками корпоративних відносин (між власниками та вищим керівництвом, між персоналом та власниками, між підприємством та зовнішнім середовищем та ін.), характер розподілу корпоративних прав (ступінь контролю над підприємством).

3. Проаналізовано сучасний стан, головні тенденції динаміки результатів діяльності будівельних підприємств. Виявлено та систематизовано склад та характер факторів, які найбільше впливають на їх діяльність, узагальнено ознаки кризового стану та причини банкрутств будівельних підприємств, порівняно результати схильності їх до банкрутства за допомогою існуючих методів. Оцінка фінансово-економічного стану корпоративних підприємств, зокрема підприємств будівельної галузі, дозволила зробити наступні висновки. По-перше, фінансово-економічний стан більшості корпоративних підприємств є задовільним. По-друге, фінансові

результати значної частки підприємств мають тенденцію до погіршення. Потрете, інвестиції в реальний сектор економіки України можуть виявитися малоефективними, якщо попередньо не провести його очищення від неплатоспроможних підприємств з негативною доданою вартістю.

4. Здійснено порівняльний аналіз та критичну оцінку методів та моделей оцінки ймовірності банкрутства підприємств. Встановлено, що побудова багатофакторних моделей для української економіки досі залишається проблемною, по-перше, через необ'єктивні дані стосовно статистики банкрутств; по-друге, через відсутність обліку багатьох факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємств; по-третє, як наслідок нестабільності і недосконалої нормативно-законодавчої бази банкрутства підприємств. Доведено, що основними перешкодами побудови ефективних моделей є проблеми інформаційного забезпечення (зокрема публічності фінансової звітності), специфіка діяльності в окремих сферах господарювання, складність виділення суттєвих факторів впливу на діяльність підприємства, неможливість формалізації дії окремих факторів. Доведено, що найсуттєвішими недоліками методів та моделей діагностики банкрутства є дублювання показників, що характеризують однакові параметри фінансового стану підприємства, ігнорування якісної інформації щодо стану корпоративного управління на підприємстві.

5. Розроблено методичний підхід до оцінки ймовірності банкрутства корпоративних підприємств, який ґрунтується на розрахунку інтегрального показника ймовірності банкрутства з використанням апарату нечітких множин. Інтегральний показник ймовірності банкрутства об'єднує базовий показник ймовірності банкрутства, що розраховується з використанням моделі логістичної регресії оцінки ймовірності банкрутства, та агрегованих показників, що враховують нефінансові показники корпоративного характеру такі як: показник факту протиправних дій у банкрутстві, показник корпоративних протиріч, показник втрати корпоративного контролю над підприємством.

6. Розроблені у роботі положення та пропозиції доповнюють існуючий інструментарій антикризового управління. Дієвість та практична значущість отриманих в роботі результатів доведена їх впровадженням у практику антикризового управління корпоративними підприємствами будівельної галузі, що дозволило підвищити обґрунтованість управління ними на основі результатів оцінки ймовірності банкрутства. Розроблений методичний підхід з використанням системи показників дозволяє системно і комплексно здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення процесів планування та прийняття рішень в області антикризового управління, моніторингу цілей і процесів реалізації антикризового управління, проводити діагностику проблем і попередньо попереджати про них, забезпечувати учасників корпоративних відносин необхідною управлінською інформацією.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Розділи у колективних монографіях

1. Гой В.В., Васильєв О.В. Формування системи показників фінансового стану для дослідження імовірності настання банкрутства корпоративних підприємств // Інноваційні, фінансові та технічні аспекти діяльності підприємств: колективна монографія / за заг. Ред. Л.М. Савчук, Марія Фіс. – Дніпро: Пороги, 2017. – С. 148-166. (0,83 друк. арк. / 0,42 друк. арк.; *внесок автора*: обґрунтовано вимоги до складу показників діагностики банкрутства із врахуванням особливостей діяльності корпоративних підприємств).

2. Goi V.V., Vasyliiev O.V. Ukrainian model of bankruptcy institute in the global system of crisis management // National economic reform: experience of Poland and prospects for Ukraine – Collective monograph. – Vol.1 Poland: “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2016. – pp.174-191. (0,96 друк. арк. / 0,45 друк. арк.; *внесок автора*: запропоновано шляхи вдосконалення інституту банкрутства з урахуванням практики країн Європейського союзу).

Статті у виданнях іноземних держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

3. Гой В.В., Васильєв О.В. Антикризове управління корпоративними підприємствами: теоретичні аспекти [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. - 2018. - 8. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6504> (Міжнародна індексація: Index Copernicus, Google Scholar). (0,69 друк. арк. / 0,34 друк. арк.; *внесок автора*: визначено перелік ознак, властивих корпоративному підприємству та розкрито особливості здійснення антикризового управління на підприємствах).

4. Гой В.В., Васильєв О.В. Оптимізація показників ймовірності банкрутства корпоративних підприємств // Бізнес Інформ. – 2017. №10. – С. 281-288. (Міжнародна індексація: Index Copernicus, Google Scholar, SIS, RePEc та ін.). (0,85 друк. арк. / 0,42 друк. арк.; *внесок автора*: теоретично обґрунтовано набір фінансових показників для діагностики ймовірності банкрутства).

5. Гой В.В. Інтегральний показник ймовірності банкрутства корпоративних підприємств // Економічний аналіз. Збірник наукових праць. – 2017. – Т. 17, –С. 182-189. (Міжнародна індексація: Index Copernicus, Google Scholar, SIS). (0,54 друк. арк.).

6. Гой В.В., Васильєв О.В. Методи прогнозування фінансової стійкості підприємства в умовах кризи // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». – 2016. №17. – С. 116-121. (Міжнародна індексація: Index Copernicus, Google Scholar). (0,68 друк. арк. / 0,34 друк. арк.; *внесок автора*: проаналізовано відомі методи і моделі діагностики банкрутства, визначено їх основні напрями розвитку).

7. Гой В.В. Аналіз діяльності неплатоспроможних підприємств з метою виявлення ознак протиправних банкрутств // Економічний аналіз. Збірник наукових праць. – 2014. – Т. 18, № 2. – С. 106-112. (Міжнародна індексація: Index Copernicus, Google Scholar, SIS). (0,60 друк. арк.).

8. Гой В.В. Деякі особливості використання іноземного досвіду державного регулювання інституту банкрутства в українських умовах // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 20. – С. 80-84. (Міжнародна індексація: Index Copernicus, Google Scholar, SIS). (0,54 друк. арк.).

9. Гой В.В. Причини та види протиправних банкрутств в економіці України // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 10. – С. 94-98. (Index Copernicus, Google Scholar, SIS). (0,54 друк. арк.).

10. Гой В.В., Сердюков К.Г. Протиправні банкрутства як елемент тіньового інституту неплатоспроможності // Економіка та держава. – 2013. – №10. – С. 96-101. (Міжнародна індексація: Google Scholar, SIS). (0,36 друк. арк. / 0,15 друк. арк.; *внесок автора*: запропоновано шляхи удосконалення інституту банкрутства України з метою запобігання протиправним банкрутствам).

11. Гой В.В. Економічні інститути у системі протидії кримінальним банкрутствам в Україні // Агросвіт. – 2013. – № 20. – С. 71-75. (Міжнародна індексація: Google Scholar, SIS). (0,56 друк. арк.).

Наукові праці, які додатково відображають результати наукових досліджень

12. Гой В.В. Формирование специализированной институциональной системы управления сферой несостоятельности субъектов хозяйствования Украины // Национальная безопасность. – 2013. – № 6 (29). – С. 122-133. (Міжнародна індексація: Index Copernicus, Google Scholar). (0,80 друк. арк.).

Опубліковані праці апробаційного характеру

13. Гой В.В. Оцінка якості інформації для прийняття антикризових управлінських рішень // Актуальні проблеми економіки та менеджменту: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 23 серпня 2018 року) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. – Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2018. – 104 с. (0,12 друк. арк.).

14. Гой В.В., Ачкасов А.Є. Принципи побудови інформаційно-аналітичного забезпечення системи антикризового управління корпоративними підприємствами // Модернізація та суспільний розвиток економіки держави та регіонів: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 25-26 травня 2018 р. – Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2018. – 140 с. (0,17 друк. арк. / 0,10 друк. арк.; *внесок автора*: обґрунтовано принципи побудови інформаційно-аналітичного забезпечення системи антикризового управління).

15. Гой В.В., Васильєв О.В. Сутність та ознаки корпоративних підприємств // Перспективи інноваційного розвитку економіки: сучасні підходи та напрями: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 17-18 листопада 2017 року) / За заг. ред.: М.М. Палінчак, В.П. Приходько, А. Krynski. – У 2-х частинах. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – Ч.1. – 168 с. (0,20 друк. арк. / 0,10 друк. арк.; *внесок автора*: ідентифіковано ознаки, що характерні для корпоративної форми господарвання).

16. Гой В.В. Формування механізму узгодження інтересів як найважливіший напрям подолання кризового стану корпоративного підприємства // International Scientific Conference Corporate Governance:

Strategies, Processes, Technology: Conference Proceedings, October 20th, 2017. Kaunas, Lithuania: Baltija Publishing. 220 pages. (0,13 друк. арк.).

17. Гой В.В., Васильєв О.В. Прогностична здатність методів оцінки і прогнозування ймовірності банкрутства підприємств // Проблеми та перспективи розвитку національних економік: від мікро- до макрорівня : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 8 квітня 2016 р.) / за ред. Коваленко М.П., Деркач Т.В., Кобилянської А.В. – Одеса : МГУ, 2016. – 292 с. (0,20 друк. арк. / 0,10 друк. арк.; *внесок автора*: проаналізована можливість застосування методик оцінки банкрутства в Україні).

18. Гой В.В., Васильєв О.В. Особливості антикризового управління підприємством з урахуванням факторів економічної циклічності // Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця. Матеріали Міжнародної наукової конференції 26-28 травня 2016 р. – Харків : ФОРМ ЛІБуркіна Л.М., 2016. – 48 с. (0,16 друк. арк. / 0,08 друк. арк.; *внесок автора*: обґрунтовано особливості антикризового управління підприємством з урахуванням факторів економічної циклічності).

19. Гой В.В. Ефективна оцінка ризиків як напрям антикризового управління корпоративним підприємством // Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції: Збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції 14 квітня 2016 року. Рівне: НУВГП, 2016. – 400 с. (0,16 друк. арк.).

20. Goi V.V., Vasyliiev O.V. Business valuation as a tool of anti-crisis management // International Scientific Conference Formation of Modern Economic Area: Benefits, Risks, Implementation Mechanisms: Conference Proceedings, April 29, 2016. Riga: Baltija Publishing. 308 pages. (0,16 друк. арк. / 0,08 друк. арк.; *внесок автора*: визначено вплив кризи на вартість бізнесу).

21. Гой В.В. Використання теорії зацікавлених сторін на етапі втрати платоспроможності підприємства // Глобальний економічний простір: детермінанти розвитку. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 29 квітня 2016 р.). – Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2016. – 172 с. (0,19 друк. арк.).

22. Гой В.В. Протиправні банкрутства: аналіз структури майна боржника з урахуванням специфіки його діяльності // Проблеми та перспективи розвитку теорії і практики обліку, контролю, економічного аналізу і статистики : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 5 грудня 2014 р. – Тернопіль: Астон, 2014. – 159 с. (0,13 друк. арк.).

23. Гой В.В. Аналіз стану неплатоспроможності (банкрутства) підприємств на протиправну складову з використанням аналітичних процедур аудиту // Труды X-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум - 2014» 2-4 грудня 2014 р. – Х. : НТУ «ХП», 2014 р. – 333 с. (0,21 друк. арк.).

24. Goi V.V. Role and place of economic methods in determination of intentional forced bankruptcy signs // Розвиток фінансів в умовах хаотично структурованої економіки: III Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених і студентів: тези доповідей, Дніпропетровськ, 4 квітня 2013 р. /

за заг. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2013. – 204 с. (0,07 друк. арк.).

25. Гой В.В. Участь держави у забезпеченні фінансового оздоровлення підприємств в умовах банкрутства // Актуальні проблеми використання економічного потенціалу: держава, регіон, підприємство : Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих учених (м. Бердянськ, 28-29 березня 2013 р.). – Донецьк : Світ книги, 2013. – 132 с. (0,14 друк. арк.).

26. Гой В. В. Механізм фінансового оздоровлення підприємства в умовах навмисного доведення до банкрутства як фактор подолання його кризового стану // Розвиток національних економік в умовах глобальної нестабільності: матеріали першої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 15-16 лютого 2013 р.) / ред. кол.: С.О. Якубовський [та ін.]. – О.: Видавничий дім «Гельветика», 2013. – 280 с. (0,13 друк. арк.).

27. Гой В.В. Навмисне доведення до банкрутства як елемент тіньового інституту неплатоспроможності // Сучасні проблеми фінансового моніторингу: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (4-5 квітня 2013 р.). – Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2013. – 420 с. (0,17 друк. арк.).

28. Гой В.В. Ознаки та фактори кримінальних банкрутств підприємств України // Проблемы инвестиционной привлекательности украинского бизнеса. Роль и место оценочной деятельности и экономического консалтинга в современных условиях. Материалы Всеукраинской научно-практической конференции. 14 декабря 2012. – Х.: ФЛП Александрова К.М., ИД «ИНЖЭК», 2012. – 36 с. (0,10 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Гой В.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). - Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків, 2018.

Дисертацію присвячено науково-теоретичному обґрунтуванню й розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління та його інструментарію на корпоративних підприємствах.

В роботі розкрито сутність та об'єктивну необхідність удосконалення антикризового управління корпоративними підприємствами, визначено механізм антикризового управління, запропоновано та обґрунтовано авторське визначення поняття антикризове управління корпоративними підприємствами з урахуванням специфіки їх діяльності, проаналізовано понятійний апарат інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами, проведено аналіз видів кризи, дано їх характеристику, доповнено та удосконалено класифікацію причин виникнення кризи на корпоративних підприємствах факторами корпоративного впливу.

Автором узагальнено, класифіковано та оцінено існуючі методи та моделі діагностики ймовірності банкрутства, проведено обґрунтування вибору фінансових показників оцінки стану, на основі яких запропонована регресійна логістична модель оцінки ймовірності банкрутства корпоративних підприємств. Розроблено методичний підхід, який базується на розрахунку інтегрального показника ймовірності банкрутства з використанням апарату нечітких множин, визначено й обґрунтовано основні напрями щодо підвищення ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення антикризового управління корпоративним підприємством.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, криза, фактор корпоративного впливу, корпоративне підприємство, антикризове управління, неплатоспроможність, діагностика ймовірності банкрутства.

ANNOTATION

V. V. Goi Informational and Analytical Support of Anti-crisis Management in Corporate Enterprises. - Manuscript.

The thesis for the scientific degree of a candidate of science in Economics in specialty 08.00.04 - economics and enterprise management (by economic activities). - O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv, 2018.

The Thesis is dedicated to scientific and theoretical substantiation and development of practical recommendations for improvement of informational and analytical support of anti-crisis management and its tools in corporate companies.

The work covers the essence and objective necessity of anti-crisis management improvement in corporate companies, researches the essence and prerequisites for anti-crisis management, defines the anti-crisis management mechanism and the ways of its improvement, offers and substantiates the author's definition of anti-crisis management in corporate companies considering their specific activity. The thesis gives the analysis and characteristics the kinds of crisis, adds to and updates the classification of reasons for crisis in corporate companies using the corporate impact factors, such as deliberate making bankrupt by persons in interest, corporate challenges, distribution of corporate rights. The thesis analyzes the conceptual questions of informational and analytical support of anti-crisis management in corporate companies. The thesis analyzes the current status, main trends in dynamics of construction company performance results, finds out and systematises the composition and nature of factors having the most impact on the activities, summarizes the features of crisis and reasons for bankruptcy of construction companies, compares the results of their susceptibility to bankruptcy using the existing methods. It summarizes, classifies and assesses the existing methods and models for company bankruptcy diagnostics, substantiates the selection of indices to evaluate the company financial status, and these were the basis for offering the regressive logistic model for estimated probability of the corporate company bankruptcy. It substantiates the selection and gives the formed system of the most informative quantitative and qualitative indices of the corporate company status, provides the developed methodological approach for estimated probability of the corporate company bankruptcy that is based on the fuzzy logic concept and integrates the most critical

indices of financial status and the indices of corporate nature. In the frameworks of informational and analytical support of anti-crisis management, using the offered approach makes it possible to get the most objective and reliable assessment of crisis state in order to improve the reasonability of selection of options in decision-making on anti-crisis measures. The conceptual model and algorithm of crisis state diagnostics have been developed, the main areas for improvement of informational and analytical support of anti-crisis management in corporate company have been defined and substantiated In the thesis.

Key words: informational and analytical support, crisis, corporate impact factor, corporate company, anti-crisis management, non-solvency, bankruptcy probability diagnostics.

Підписано по друку 06.11.2018 р.
Формат 60×84 1/16. Папір офсетний
Друк – цифровий. Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 200 прим. Зам. № 18110701

Надруковано у копії-центрі «МОДЕЛІСТ»
(ФО-П Миронов М.В., Свідоцтво ВО4№022953)
м. Харків, вул. Мистецтв, 3 літер Б-1
Тел. 7-170-354
www.modelist.in.ua